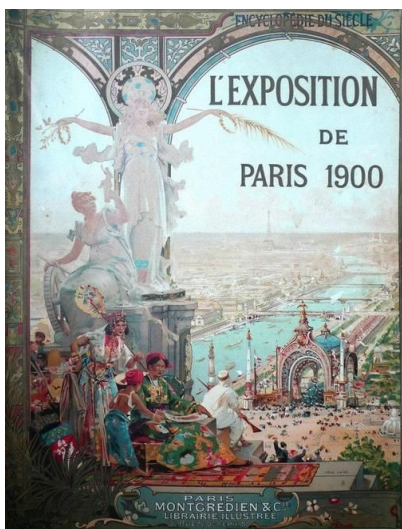

Societat Coral L'Esperança a l'Exposició Universal de París de 1900

Per: María Concepción Pérez Machado

Arenys de Mar, 2020

Entre el 15 d'abril i el 12 de novembre del 1900 es celebrà l'Exposició Universal de París en la que hi participaren 58 països com a expositors, assolint un rècord de més de 50 milions de visitants. Inaugurada per l'aleshores president de la República francesa, Emile Loubet, l'Exposició ocupava una superfície de 120 hectàrees ordenada en luxosos pavellons on hi predominava l'Art Nouveau i per a la que es construïren expressament edificacions com el Petit i el Grand Palais, el pont d'Alexandre III o l'estació d'Orsay entre d'altres. La capital gal·la es converteix, un cop més, en el centre del desenvolupament mundial; referint-se a ella

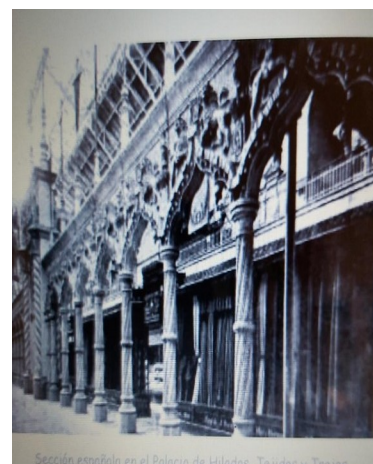
l'escriptora i cronista Doña Emilia Pardo Bazán com: *".....la ciutat mare, el cervell del món, on les generacions acuden a apagar la seva set de idees....."*.

Pavelló d'Espanya. París 1900

A aquesta cita hi acudí també Espanya amb el propòsit d'evidenciar el seu grau de progrés industrial a la vegada que intentava espolsar-se la imatge folklòrica que els estrangers, sobretot el francesos, tenien de l'Espanya de la Inquisició, els toros i les costums moresques.

Sota aquest precepte l'arquitecte José Urioste dissenyà un pavelló de 712'5 metres quadrats ubicat al costat del riu Sena entre els ponts dels Invàlids i de l'Ànima, just entre els pavellons d'Alemanya i Mònaco, al més pur estil renaixentista espanyol, prenent el model d'edificis com els de les Universitats d'Alcalà i Salamanca, la

Sección española. Grupo Hilados, Tejidos y Trajes. París 1900

façana principal de l'Alcázar de Toledo i el Palau de Monterrey. Dissenyà a més altres espais com l'ubicat en el Grupo de Hilados, Tejidos y Trajes en el Palais du Champ de Mars on Urioste recupera l'estil barceloní del segle XIV que vincula Catalunya amb l'estil gòtic i l'època medieval, aconseguint així una representativitat nacional.

Tenores.		Segundos.	
1	Ramon Gili	8	Antonio Gili
2	Francisco Pons	9	José Solá
3	Antonio Graupere	10	Ramon Arnau
4	Juan Solá	11	Joaquín Tapias
5	Joaquín Sabina	12	Antonio Graupera
6	Salvador González	13	José Prats
7	José Vival	14	José Cilla
		15	Esteban Anibia

Barítonos.		Bajos.	
16	Juan Battista	23	Juan Grau
17	Buenav. Caprin	24	Narciso Lobet
18	Juan Bombi	25	Telesforo Serra
19	Fran.ª Damañal	26	Vicente Pibas
20	Juan González	27	Isidoro Vival
21	Joaquín Casanera	28	José Tapias
22	Severo Serra	29	Claudio Libert

Membres S.C. L'Esperança". Any 1900

És per aquest motiu que, amb l'afany de mostrar la versatilitat cultural d'Espanya i conèixer de primera mà els assoliments aconseguits a tot el món, molts s'aplegaren a la cita de París, entre ells una representació dels membres de la Societat Coral l'Esperança d'Arenys de Mar, que comptava amb 7 tenors, 8 segons, 7 barítons i 7 baixos, agrupats en l'Associació dels Cors de Clavé, qui a través de la seva publicació "La Aurora" dona a conèixer les Bases per poder formar part d'aquesta expedició.

Davant de la convocatòria per participar, el president de la Societat Coral l'Esperança, Telesforo Serra i Cassà, i la junta directiva decideixen recaptar els fons necessaris per costejar les despeses dels participants, tenint en compte que la majoria dels integrants contaven amb ingressos minsos i que per cada un representava un desemborsament de 83'47 pessetes, de les quals 51'59 eren pel viatge d'anar i tornar i 31'88 per l'allotjament a París.

Telesforo Serra. Presidente S.C. "La Esperanza"

Cantaires i Protectors S.C. L'Esperança que participaren a l'Exposició Universal París 1900	
La Esperanza, Arenys de Mar.	Ramón Gili
	Francisco Pons
	Antonio Gili
	José Solá
	Antonio Graupere
	Joaquín Tapias
	Juan Bautista Batlla
	Buenaventura Asprin
	Narciso Llovet
	Juan Grau
	Telesforo Serra
	Agustín Lloret
	José Maria Pastor
	Miguel Pitche
	Juan Ribas Sendra
Ramón Garriga Brunet	
Buenaventura Cañellas	
Manuel Ferré	

Cantaires i Protectors S.C. L'Esperança que participaren a l'Exposició Universal París 1900

Entre les donacions rebudes consten la de Josep Busquets de 50 pessetes, com a mostra d'agraïment per una actuació del cor davant del president de la Diputació i la de Josep Maria Planas, un entusiasta admirador de la tasca que duia a terme la coral a Arenys de Mar. Amb aquestes aportacions i el propi esforç personal, la Societat Coral l'Esperança aconseguí que formessin part de l'expedició 18 persones entre cantants i protectors.

Els participants de l'Associació dels Cors de Clavé arribaren a sumar 450 persones, 300 eren cantants conduïts pel seu president Pere Coll, pel representant d'Espanya al Congrés Internacional del Comerç i de la Indústria José Soler i pel metge Enrique Espinet.

Es reuniren amb grans expectatives i emocionats a Barcelona, davant de l'estàtua de Colom a l'embarcador de la Pau a les 12 del migdia del 29 d'agost de 1900. Cada participant era portador d'un títol acreditatiu que li donava dret a assistir a concerts i altres actes que se celebressin, i d'un quadern "Guía de Instrucciones para el Expedicionario" que els fou de gran utilitat durant tota la gira.

Estandard i Medalla S.C." L'Esperança"
Any 1900

Ostentant la seva barretina, la medalla distintiva de l'Associació amb el seu estandard, a més d'un petit llaç amb els colors de les banderes espanyola i francesa entrelaçades, els cantaires feien gala d'un ampli repertori, que sota la batuta del mestre i compositor Maximino Novi, incloïa les següents peces:

-Veus soles: Les Flors de Maig, Els Pescadors, Els Xiquets de Valls, Al Mar, Arre Moreu, La Marsellesa, Salut als Cantors i Desperta Catalunya.

Amb acompanyament: Las Galas del Cinca, La Gratitude, La Maquinista, La Verbena de San Juan, Gloria al Arte, Lo Pom de Flors, Invocación a Euterpe, Gloria a España i Los Néts dels

Almogàvers.

Salparen a la 1:00 de la tarda rumb a Cette, l'actual Sète, en el vapor "Játiva", pertanyent a la Compañía de Navegación Valencia, que comptava amb excel.lents condicions i era de gran tonatge, resultant un viatge per mar molt amè doncs varen poder disfrutar de les meravelloses vistes del litoral de Llevant i en passar per la Punta, a la costa d'Arenys de Mar, el vapor féu sonar la sirena i disminuï la marxa per tal que tots poguessin saludar la vil.la.

Vapor "Játiva" Any 1900

En pondre's el sol, reunits a coberta, cantaren *Al Mar* i l'himne *La Gratitude* i conten que tot seguit el mar començà a agitar-se i degut a això alguns començaren a marejar-se sense que el metge de l'expedició hi pogués fer massa, però malgrat tot l'escena no deixà de ser distreta i jocosa gràcies a l'ocurrència d'un dels expedicionaris que per curar-los els feia estirar en un divan i tot seguit els passava una senyera dels peus fins el cap tres vegades seguides mentre pronunciava la paraula "Tabahú" convidant-els tot seguit a prendre una copa de rom. El remei per descomptat no els feia passar el mareig però sens dubte fou un espectacle divertit.

Port de Cette. Any 1900

Arribaren a Cette, amb la mar en calma i recuperats de l'agitada travessa nocturna a les 8 del matí del 30 d'agost, on foren rebuts per totes les autoritats de la Vil.la, els membres de la premsa local, el Cònsul d'Espanya, el president de la Cámara de Comercio española i tots els membres de la colònia espanyola, així com per un nombrós públic que els aclamava.

Allà acompanyats de la Charanga Escolar es dirigiren al Grand Café on la colònia espanyola els complimentà amb un sumptuós dinar. Després davant de l'ajuntament varen cantar *La Marsellesa* en català, traduïda i arranjada pel mateix Clavé.

1871, Josep Anselm Clavé, versió catalana

La Marsellesa

I

A l'arma, a l'arma, fills del poble,
lo jorn de glòria ja ha arribat!
Pels tirans alça xusma innoble
sos pendons enllotats en sang.
Oïu, oïu, com fer udola
l'esbars famèlic d'eixos llops.
Lo poble apura el fel a glops
i encès de ràbia i el cor tremola.
A l'arma, ciutadans!
Alcem lo sometent!
Lo airat jovent
banya ses mans
en sang de vils tirans!
Trosseja coratjós
lo poble

II

Fills de la terra catalana,
abans morir que ser esclaus!
Sona ja l'alarmant campana!
Muïren ja els opressors malvats!
De nou a indigne vassallatge
vol enjunyir-nos bando (sic) astut:
Malhaja el poble si un minut
suporta estúpid tal ultratge!
A l'arma, ciutadans!
Alcem lo sometent!
Lo airat jovent
banya ses mans
en sang de vils tirans!
A l'arma, a l'arma, fills del poble,
lo jorn de glòria ja ha arribat!

III

Rompem la inèrcia que ens degrada!
Lo poble lliure és poble fort.
Llibertat, llibertat aimada,
en ton foc s'han templat ja els cercs!
Baix tos pendons, cantar victòria
podrem al fi de greus fatigs;
i a l'expirar tos enemics
veuran ton triumpfo i nostra glòria.
A l'arma, ciutadans!
Alcem lo sometent!
Lo airat jovent
banya ses mans
en sang de vils tirans!
Avant lo poble denudat!
Lluitem per nostra llibertat!
Avant lo poble!
Lo jorn de glòria ja ha arribat!
Avant!

Concentrats tots a la plaça de la Constitució anaren cap a l'estació de trens escortats per considerable públic on agafaren un tren exprés de la Companyia París-Lió-Mediterrani per continuar el trajecte cap a París. Instal·lats en còmodes cotxes de tercera, reberen un tracte acurat enmig d'un ambient on hi regnava l'humor que feia desaparèixer el cansament pel llarg viatge.

Estació de Lió, París. Any 1900

Feren l'entrada a la capital francesa per l'estació de Lió el divendres 31 d'agost a 2/4 de 7 del matí on els esperava una representació de la colònia espanyola, periodistes i espectadors encuriosits que els acompanyaren a prendre diversos vapors que els aconduïren a través del riu Sena que es tornà d'un bonic color vermell, el de les barretines, i bullia de calor i vida mentre agitaven banderes i

estendards.

Es varen dirigir als seus respectius allotjaments, tots en molt bones condicions, per poder prendre un bany i empolainar-se amb els seus millors vestits i més tard caminant pels carrers, sota mirades d'admiració "...que hermosa resultaba la barretina en aquellos obreros que iban a hacer ostentación de su cultura..." apuntava la publicació quinzenal "*La Aurora*".

Capçalera de la Publicació quinzenal "*La Aurora*". Òrgan de l'Associació dels Cors de Clavé. Any 1900

Ja per la tarda d'aquest mateix dia es dirigiren a l'Ambaixada d'Espanya on interpretaren *Les Flors de Maig* i *La Marsellesa*; l'ovació fou tan extensa que es veieren obligats a cantar "Salut als Cantors". D'allí varen anar al Consulado General de España on foren rebuts pel Cònsul, el senyor Toda, qui casualment també era català, natural de Reus i amic de infantesa d'alguns dels cantaires, per aquest motiu la trobada fou molt familiar.

Capçalera del diari "Le Matin". París. Any 1900

El dissabte 1 de setembre foren rebuts a la redacció de "*Le Matin*", diari francès que donà un extens ressò a les actuacions de la coral, on oferiren un concert que segons el mateix "*Le Matin*" "...deixarà

dins nostre i dels que els escoltaren, un record inoblidable...". La nit del mateix dissabte oferiren una serenata al banquer català Senyor Iu Bosch, president del Comitè de Patronatge, interpretant *La Marsellesa* i l'idi.li *Arre Moreu*. Cal fer esment que varen ser rebuts a casa seva i honorats amb luxes, afecte i l'esplendidesa de mil francs i 450 tiquets per visitar l'Exposició.

París durant l'Exposició Universal de 1900

El diumenge 2 de setembre a la tarda, la majoria de cantaires aconseguiren pujar a la Torre Eiffel i un grup d'ells, al voltant de 45, quan eren a dalt de tot, començaren a entonar l'himne *La Marsellesa*. Mentre durà l'himne es va fer un gran silenci que, en acabar tan bella interpretació, esclatà en interminables crits i aplaudiments en una escena realment commovedora.

El mateix diumenge també oferiren una serenata al Pabellón de España situat al damunt d'una plataforma que separava el Pabellón espanyol del de Mònaco i allà cantaren algunes composicions de Clavé i en interpretar *La Marsellesa*, entre estrofes es podia sentir espontanis cridant ¡Bravo!, rebent els aplaudiments frenètics del públic assistent, per tan memorable actuació. Un cop finalitzat l'acte, el marquès de Villalobar amb el personal de la Comissaria oferiren als cantaires un dinar en el saló principal del Pavelló acompanyats de personalitats parisenques i de la premsa, dedicant paraules d'elogi als cantaires.

La resta del dilluns 3 de setembre, com venien fent quan no tenien cap compromís, varen romandre visitant L'Exposició i d'altres llocs emblemàtics de París, contemplant algunes de les belleses de la capital francesa com el Palau de Versailles, el Louvre i el Panteó.

La nit del dimarts 4 de setembre, estava anunciat un gran concert al "*Moulin Rouge*", per aquest motiu necessitaren realitzar pel matí un assaig general on acudí l'afamat compositor francès M. Laurente de Rillé qui tingué a bé de comunicar-els que el Ministeri de Instrucció Pública de França els concedia dues medalles de Belles Arts, una a l'Associació dels Cors de Clavé i l'altra al seu President.

Moulin Rouge. Any 1900

El gran concert al “*Moulin Rouge*” feu el ple complet i la gran concurrència aplaudí les notes de *Gloria a España*, *Las Galas del Cinca*, *Les Flors de Maig*, *Els Pescadors* i ovacionà l’indispensable himne *La Marsellesa*, provocant que un grup de mitja dotzena de espectadors, amb veu apagada, demanessin que interpretaren *Els Segadors* però, tal com era d’esperar, no foren

complaguts.

El retorn, sense cap entrebanc, el realitzaren novament en el tren exprés de París a Cette i fins a Barcelona amb el vapor “*Comercio*” de l’esmentada Compañia de Navegación Valencia, desembarcant el 6 de setembre al port de Barcelona amb les expectatives assolides, l’orgull d’haver donat a conèixer internacionalment l’obra i el nom de Clavé i amb el desig de transmetre a la resta de companys l’èxit i les experiències viscudes.

Documentació consultada:

- Revista “Mar y Tierra” (Número Extraordinario) No. 22 del 8 septiembre 1900
- Wikipedia
- Arxiu Societat Coral L'Esperança. Correspondències
- “París y la españolada. Casticismo y estereotipos nacionales en las exposiciones universales (1855 – 1900)”. Open Edition Journals
- “La Exposición Universal de París 1900”. Arte & Arquitectura 2012/06
- “España en París. La imagen nacional en las exposiciones universales”. Universidad de Cantabria. Ana Belén Lasheras Peña
- “Recolecta. Monografies, Memories, Discursos, Efemérides d'Arenys de Mar”. Francisco de P. Calbetó i Roget
- Arxiu Nacional de Catalunya
- “La Costa de Llevant”. Setmanari Ilustrat Catalanista No. 35. setembre /1900
- “La Aurora”. Revista quinzenal. Òrgan de l'Asociación de Cors de Clavé. 1900

Traduït per: Joan Ramon Cabús i Vergés